

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 23.02.55
FU-sak: 10/22		Arkivsaknr.:

Formaliserte ph.d.-samarbeid i form av dobbelgrader og fellesgrader

Denne saken dreier seg om forvaltning av formaliserte ph.d.-samarbeid mellom UiB og andre gradsgivende institusjoner.

Sak om formaliserte ph.d.-samarbeid var tidligere diskutert i Forskningsutvalget i møte 12. mai 2021, men tas nå opp på nytt. De nye retningslinjene legger til grunn at opprettelse av fellesgrader må følge alle regler i nasjonale forskrifter som gjelder opprettelse av ph.d.-program. Sakspapirene til møtet 12. mai 2021 fremholdt at UiB kunne ha en fleksibel tilnærming når det gjaldt antallet kandidater som skal være med i et slikt fellesprogram. I kommunikasjon med NOKUT har disse understreket at UiB må kunne dokumentere at fellesgradssamarbeidet vil kunne ta opp minst 15 ph.d.-kandidater, og at man over tid vil kunne opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 ph.d.-kandidater.

Presiseringen om at alle nasjonale krav forbundet med opprettelse av ph.d.-program, også skal gjelde for inngåelse av fellesgradssamarbeid, vil medføre at UiB sannsynligvis ikke vil kunne inngå fellesgrader i årene som kommer. Det er likevel viktig at UiB tilbyr sine fakultet rammer for inngåelse av formaliserte ph.d.-samarbeid. Det foreslås derfor å skille mellom de ulike formene for formaliserte ph.d.-samarbeid, ved å innføre begrepet *dobbelgrad*, i tillegg til fellesgrad. For de fakultet som ønsker å inngå formaliserte ph.d.-samarbeid med andre parter, vil dobbelgrad være en aktuell samarbeidsform.

Bakgrunn

I forbindelse med rapportering av studentdata høsten 2020 ble Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) og Studieavdelingen (SA) oppmerksomme en regel i Studiekvalitetsforskriften om at UH-institusjonene skal rapportere til NOKUT om hvilke fellesgrader¹ vi gir (§ 4-2, femte ledd).

Inntil høsten 2020 har det vært praksis at avtaler om formaliserte ph.d.-samarbeid har blitt inngått, uten at disse har blitt rapportert til NOKUT. Disse avtalene har i de fleste tilfeller blitt omtalt som fellesgrader. Dette har stort sett dreid seg om samarbeid med én eller få kandidater. Etter fullført grad, får kandidatene utstedt et ordinært UiB-vitnemål som autoritativ dokumentasjon på graden. Vitnemålet inneholder kun en merknad om at dette er en fellesgrad i samarbeid med den aktuelle partnerinstitusjonen. I de formelle kanaler, DBH/NOKUT, rapporteres graden som en vanlig ph.d.-grad ved UiB, og ikke som en del av fellesgradssamarbeid.

¹ Fellesgrader i denne sammenheng betyr ikke gradene som tildeles den enkelte kandidat, men hvert enkelt tilfelle av inngåtte institusjonsavtaler om fellesgrader

Etter at vi ble gjort oppmerksomme på rapporteringsplikten for fellesgrader, ønsket vi å undersøke hvilke krav som stilles til at et samarbeid skal kunne omtales som fellesgrad. I første omgang må man opprette et eget studieprogram i FS for disse samarbeidene for å få til korrekt rapportering. Har man opprettet et studieprogram, har man reelt sett opprettet et nytt ph.d.-program. I kommunikasjon med NOKUT har vi fått klarhet i at kravene til slike fellesgrader og felles ph.d.-program, er de samme kravene som stilles ved opprettelse av et konvensjonelt ph.d.-program ved en norsk UH-institusjon. UiB må da kunne dokumentere at det felles ph.d.-programmet vil kunne ta opp minst 15 ph.d.-kandidater, og at man over tid vil kunne opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 ph.d.-kandidater. Felles ph.d.-program skal opprettes som et nytt studietilbud, blant annet med egne opptakskrav, et eget programstyre og en egen programbeskrivelse for innholdet i ph.d.-løpet. Når det gjelder kvalitetsarbeid, skal et slikt felles ph.d.-program evalueres hvert sjette år. Slik vi oppfatter det, er det i dag ingen initiativ fra fakultet eller fagmiljø om å opprette nye, felles ph.d.-program med andre institusjoner. En slik forpliktelse vil blant annet innebære at man må sette av midler til en rekke stipendiatstillinger for det felles ph.d.-programmet i uoverskuelig fremtid. Ettersom vi anser det å opprette fellesgrad og felles ph.d.-program som lite aktuelt, ønsker vi i det videre å etablere begrepet *dobbelgrad*, samt retningslinjer og anbefalinger for denne samarbeidsformen. Skulle det kommet et initiativ fra fakultet eller fagmiljø om å opprette en fellesgrad, vil FIA selvsagt bistå i dette arbeidet, uten at vi etablerer retningslinjer for dette nå.

Dobbelgrader

Dobbelgrad er også å anse som formalisert ph.d.-samarbeid, men vil ikke bli rapportert inn som fellesgrad til DBH/NOKUT². I et dobbelgradssamarbeid vil kandidaten bli tatt opp i ph.d.-program ved begge samarbeidsinstitusjonene. Kandidaten følger det faglige opplegget i begge ph.d.-programmene, men vil ha noen tilpassede ordninger for å unngå mye ekstraarbeid og motstridende tiltak. Normalt sett skal det være én felles disputas. Ved fullført ph.d.-utdanning, mottar kandidaten to vitnemål, med kryssreferanse. Dobbelgradssamarbeid forutsetter inngåelse av en avtale på institusjonelt nivå og på individuelt nivå.

Begrepsbruk hos samarbeidsparter

Selv om UiB internt er enige om begrepsbruken for formaliserte ph.d.-samarbeid, må vi anerkjenne at våre samarbeidsinstitusjoner kan bruke andre begrep for det vi definerer som fellesgrader og dobbelgrader. Slike forskjeller i begrepsbruk bør ikke være til hinder for inngåelse av avtaler, og fleksibilitet forventes av partene. I de vedlagte retningslinjene fremkommer ikke begrepet *cotutelle*-avtale. Etter vår oppfatning er ikke *cotutelle*-avtale et entydig begrep. *Cotutelle*-avtale brukes internasjonalt både om en individuell avtale i et formaliserte ph.d.-samarbeid og om avtale som inngås i den mindre forpliktende formen utvidet samveiledning (se vedlegg). Også for *cotutelle*-avtaler må vi anerkjenne at begrepet er i aktiv bruk hos noen av våre samarbeidsparter.

Omtale i forskriften

De nye retningslinjene for formaliserte ph.d.-samarbeid vil ikke bli lagt frem for universitetsstyret, da de ikke har forskrifts form. Ph.d.-forskriftene vil likevel bli oppdatert om de viktigste endringene som er beskrevet i dette dokumentet, blant annet ved å ta inn begrepet *dobbelgrad* og fjerne begrepet

² Institusjonen mottar ikke flere belønningmidler for ph.d.-grader som er avlagt under et fellesgradssamarbeid, enn for de øvrige ph.d.-gradene

cotutelle i den aktuelle paragrafen. En revisjon av de tre doktorgradsforskriftene ved UiB er planlagt for 2022, og de nye versjonene skal til slutt vedtas av universitetsstyret.

Det legges ved utkast til retningslinjer for dobbelgrad. Detaljert veileder for dobbelgradssamarbeid, maler for institusjonell og individuell avtale vil bli oppdatert og lagt ut på arbeidsstøttesiden for dette feltet etter at de overordnede prinsippene er anbefalt av Forskningsutvalget.

Saken legges med dette frem for utvalget til drøfting.

Vedlegg:

- Utkast til retningslinjer for dobbelgrader